

6. A NYUGALOM NAPJA

„Emlékezz meg a nyugalom napjáról...”

(A 4. parancsolat)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(1Kir 6; 8,22–61)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013)

4. parancsolat:

A szombat szó maga fellelegzést, megkönnyebbülést jelent. A Tízparancsolat két előfordulási helyén (2Móz 20,1–17; 5Móz 5,6–21) két különböző magyarázatot olvasunk a szombat megünneplése indoklásaként. Mind a két indoklás ugyanarra az Úrra utal. Mózes második könyve a teremtéssel hozza összefüggésbe. Isten a teremtés utáni napon megpihen. Ő megnyugszik, és ebből a nyugalomból ajándékoz az embernek is. A hetedik nap azért áldott, mert Istené. Ez az idő először az Isten ideje volt, azután kapta meg az ember arra, hogy egészen Istennel töltsse el a hetedik napot. Ez a nap nem a munka utáni megpihenésre adatott, hiszen a megteremtett ember a nyugalom napjára ébred fel. A nyugalom napja az a nap, amiből erőt meríthet az ember. Nem utólag ad erőt, hanem előre. A teremtéskor Isten nem csak az embernek ad nyugalmat, hanem a természetnek is. A szombatnap megünneplése az ember figyelmét a saját munkájáról, eredményeiről, tetteiről Isten munkájára irányítja. Hogy az ember ne becsülje túl a saját maga képességeit, és mindig tisztában legyen azzal, hogy ki is adja az erőt neki.

Mózes 4. könyvében az egyiptomi szabaduláshoz köti a Szentírás a szombat megünneplésének a törvényét.

A szombat megszentelése az istentiszteletben teljesedik ki. A jeruzsálemi templomban minden nap volt istentisztelet. A babiloni fogság idején lett a szombat a pihenőnap. Ekkor lett meghatározóvá a szombati zsinagógai gyülekezés. Ez volt a rend már Jézus korára is. A keresztyénség nem a szombatot ünnepli meg, hanem a vasárnapot, ami Jézus feltámadásának ünnepe. A keresztyén ember Krisztus váltságműve fellelegzést adó ünnepéből indul a munkába.

Az ószövetségi szombat csak ideiglenes volt. Az igazi nyugalmat Jézus Krisztus az Atyával való megbékélés által szerezte meg váltságáhalála révén. A szombati nyugalom előre mutat a mennyei, végső nyugalomra. „¹Mivel még nem teljesedett be az ő nyugalomába való bemenetel ígérete, gondosan ügyeljünk arra, hogy közülünk senki le ne maradjon erről. ²Mert nekünk is hirdették az evangéliumot, mint azoknak is; de nekik nem használt a hirdetett ige, mivel nem párosult hittel azokban, akik hallgatták. ³Mi, akik hiszünk, bemegyünk abba a nyugalomba, amint megmondotta: „Ezért megesküdtem haragomban, hogy nem mennek be az én nyugalom helyére”. Jóllehet, munkái készen voltak a világ teremtése óta, ⁴és valahol így szól az Írás a hetedik napról: „És megnyugodott az Isten a hetedik napon minden alkotó munkája után.” ⁵Itt viszont ezt mondja: „Nem mennek be az én nyugalom helyére.” ⁶Mivel tehát még várható, hogy némelyek bemennek abba, és akiknek előbb hirdették az evangéliumot, nem mentek be engedetlenségük miatt, ⁷egy napot ismét „mának” jelöl ki. Dávid által annyi idő múlva így szól, ahogyan előbb mondtuk: „Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket!” ⁸Mert ha Józsué bevitte volna őket a nyugalom helyére, nem szólna azután egy másik napról. ⁹A szombati nyugalom tehát még ezután vár az Isten népére. ¹⁰Aki ugyanis

bement az Isten nyugalmába, maga is megnyugodott a munkáitól, mint Isten is a magáétól. ¹¹Igyekezzünk tehát bemenni abba a nyugalomba, hogy senki el ne essék az ehhez hasonló engedetlenség következtében.” (Zsid 4,1–11)

Az új élet ad új erőt a mindennapoknak. A keresztyén gyülekezet számára az ünneplés Isten Igéje által történik. A Heidelbergi Káté magyarázata szerint a szombat megszentelése az istentiszteleten való részvételt, az igehirdetés szolgálatának a megtartását jelenti. Nem a munkától való tartózkodásra esik a hangsúly, ami inkább egyfajta passzív magatartás, hanem az Isten Igéjével való aktív találkozásra. Isten Igéjében szólal meg, és ez teszi szentté a napot, ezzel szenteli meg az ünnepet. A negyedik parancsolat keresztyén olvasata szerint az ember egész élete váljon istentiszteletté. A nyugalmat a hetedik napban Jézus Krisztus jelenléte hozza meg. A vasárnap jelezi a hívő ember számára, hogy kettős állampolgár. A mennyei istentiszteletnek előíze a földi.

Salamon temploma:

Salamon számára megtiszteltetés volt, hogy ő építhette meg az Úr számára a templomot. Bár a templom szentsége nem az építető szentségétől függött, mégis Dávid Istennel szemben elkövetett bűne akadállyá vált abban, hogy a templomot megépíthesse. A szent időhöz (szombat) kapcsolódik a szent hely (templom). A hely, ahol az Istennek elkülönített időben az Istenhívő ember megerősítheti az Istennel kötött szövetségét, ahol hallhatja az Isten igéjét, törvényét.

Salamon temploma az Istennel való kapcsolat megélésének a helye. Emlékezteti a mindennapok teendői mellett az embert a Szabadító Istenre, a bűnbánat, a hála és Istendicsőítés szükségességére.

A templom megépítéséhez a legjobb minőségű alapanyagokat használták.

A templom berendezése, az ott folyó kultusz, az engesztelési rítusok és áldozatok mind egyre mutatnak, az Istennel való megbékélésre, a majdani végső nyugalomra, amely Jézus Krisztus személyében és váltságában összpontosul.

A különböző templomi berendezési tárgyairól, füstölőoltárról, az oltár talapzatát képező lényekről, amelyek a Jelenések könyve mennyei istentiszteletében is megjelennek, a Czeglédy – Hamar: Bibliai lexikonban lehet erről részletesebben olvasni.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A pihenés ennek a korosztálynak elsősorban az iskolamentes időszakot jelenti. Sajnos a családok többsége a vasárnapot és az ünnepet, mint munkamentes időt éli meg. Kevésbé van jelen az a szándék, amiről a 4. parancsolat is szól. Az óra ugyanakkor alkalmas arra, hogy az elkülönített, valamire szánt időről és a különleges alkalmakra felfigyeljenek a tanulók.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten közelsége jó: vasárnaponként is megélhetjük ezt tudatosan.

Kognitív: Annak a tudatosítása, hogy az Istennel töltött idő szenteli meg a nyugalom napját, és a következő munkanapokat.

Affektív: A hittanoktató segítse az Istennel töltött idő örömeinek megtapasztalását.

Pragmatikus: Keressen a tanuló alkalmakat az Istennel való találkozásra!

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz Kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>1. Beszélgetés: időbeosztás TK bevezető része alapján: nézegessük az órarendet és beszéljünk arról, hogyan töltjük és osztjuk be az időnket Használjuk a „Gondoljátok át! Beszéljétek meg!” rész kérdéseit!</p> <p>2. Készítsük el saját órarendünket is a MFEI 1. feladata alapján!</p> <p>A feladat segít abban, hogy összegyűjtsék a tanulók, mivel is töltik az idejüket. Mivel telnek a hétköznapjaik és mivel telik a vasárnapjuk? A további feladatoknál visszautalhatunk ezekre a kérdésekre, és átgondolhatják, vajon tükrözi-e az ő időbeosztásuk a nyugalom napjáról szóló útmutatást.</p>	<p>TK Idő és időbeosztás</p> <p>MFEI 1. feladat</p>
Feldolgozási javaslat	<p>1. A 4. parancsolat értelmezése <u>Aranymondás:</u> „Emlékezz meg a nyugalom napjáról és szenteld meg azt!” (2Móz 20,8)</p> <p>Beszéljük meg: Mit jelent a „nyugalom napja” kifejezés? Mit kíván tőlünk Isten a hétköznapokra és a nyugalom napjára nézve? A tanulók válaszainak összegzése után segít a TK lila mezős része a magyarázatban.</p> <p>2. A parancsolat és a mi időnk</p> <p>Oldjuk meg a MFEI 2. feladatát: időmérleges feladatok Az időmérleg segít átlátni, mivel is töltjük az időnket. Nem kell, hogy mindenki egyenként beszámoljon az eredményéről. Hangsúlyozzuk, hogy a cél az, hogy a tanulók őszintén nézzenek szembe azzal, mivel töltik idejüket, vasárnapjukat, s maguk gondolják át, miben lehetne változtatni.</p> <p>MFEI 3.: Beszéljünk a feladatban felvetett lehetőségekről – mit jelent a vasárnap megszentelése?</p> <p>3. A nyugalom napja és a templom</p>	<p>TK A 4. parancsolat értelmezése: Isten adta a nyugalom napját is</p> <p>MFEI 2. feladat Saját időbeosztásunk a parancsolat mérlegén</p> <p>MFEI 3. feladat Példák megbeszélése arra nézve, hogyan szentelhetjük meg a vasárnapot</p> <p>TK A bibliai példa és a parancsolat</p>

	<p>Bibliai példa: Salamon templomépítése Olvassuk el a történetet! Megfigyelési szempont: Mit gondoltok, hogyan függ össze a templom felépítése a nyugalom napjának megszentelésével? Segítő kérdés lehet: Mire való a templom? Salamon temploma az Istennel való találkozás helye volt! A nyugalom napjának is ez a célja.</p> <p>A Bibliai kvíz kérdéseinek segítségével emeljük ki a leglényegesebb információkat a történetből!</p> <p>4. Templomok régen és ma</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Tudod-e?-részét olvassuk el! • Nézzük meg a bibliai szöveg melletti templom-alaprajzot! • Beszélgessünk a templomos fotó-montázsról: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismeritek-e valamelyik templomot ezek közül? ○ Milyen templomokban jártatok már? ○ A tettek melyikhez hasonlít leginkább? <p>5. Meghívó készítése Páros munkával vagy 3 fős csoportokban oldják meg a gyerekek a MFEI 5. feladatát! Készítsenek meghívót egy korosztályuknak szánt gyülekezeti alkalomra, majd adjunk lehetőséget arra, hogy bemutassák a többieknek a készített meghívót! Elkészíthetik papíron, kartonlapon is, nemcsak a MFEI-ben. A feladat megoldása segít a tanulóknak összegyűjteni azokat az érveket, amelyek miatt vonzónak, érdekesnek tarthatják a vasárnap megszentelését valamely gyülekezeti alkalom keretében. Számunkra is visszajelzés lehet arról, hogy ők hogyan gondolkodnak erről, milyen tapasztalataik és igényeik vannak.</p> <p>6. Énekjavaslat: Igédde! áldj meg bennünket, Urunk... (TK 6. ének)</p>	<p>összefüggésére való rámutatás</p> <p>TK Tapasztalatok felelevenítése az Istennel való találkozás helyéről, a templomról</p> <p>MFEI 5. feladat Alkotómunka a gondolatkörben: milyen alkalom lenne alkalmas arra, hogy Istennel töltsünk időt</p>
Munkáltatás	Kis kartonlapra felírja minden gyerek a parancsolat szövegét, s kis szimbólumot rajzolunk hozzá, itt: templom körvonala – használhatják a parancsolat megtanulásához és az ismétléshez is..	
Házi feladat	MFEI 4.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

Mózes 1. rész:

<https://www.youtube.com/watch?v=AvT2WybqWWA>

Mózes 2. rész:

<https://www.youtube.com/watch?v=H2pvZpvHtao>

A Tízparancsolat (animációs film) 1. rész:

<https://www.youtube.com/watch?v=xHWCVRphzml>

A Tízparancsolat (animációs film) 1. rész:

<https://www.youtube.com/watch?v=r8aM7N0vDsU>

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 23–25. oldal

A képen látható:

- Infografika: hetirend táblázat
- Montázs: templomok órái
- Fényképek, rajzok: Jeruzsálemi templom maradványai, makettje, szövetségládájának makettje, menóra rajza
- 25. oldal: Montázs: templomok, templom részletek fényképei

A szöveg: Salamon templomot épít az Úrnak.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mire szánod az idődet? Figyeljétek meg ezt a heti rendet! Hasonlítsd össze a te heti rendeddel! Miben hasonlít, és miben tér el? Miért?
- Mit szoktál vasárnap csinálni? Miért?
- Jársz-e vasárnaponként a templomba? Miért?
- Mikor szoktál pihenni? Miért szükséges ez?
- Mit jelent számokra a pihenés?
- Hogyan szoktál kikapcsolódni, feltöltődni? Miért van erre szükség?
- Figyeld meg a 22. oldalon lévő montázst! Mire utalnak a tornyok órái? Mit jelképez számokra az óra?
- A 24. oldalon a – Salamon király által építtetett templom – makettjét, maradványait, láthatjátok. Figyeljétek meg aprólékosan! Hol lehetett a Szentek Szentje? Hol lehetek az udvarok? A belső és külső udvar? Hol lehetett a csarnok és az oldalépítmények?
- Mit őriztek a Szentek Szentjében? Miért?

- Hol volt a menóra?
- Hol volt az égőáldozati oltár?
- Hol gyülekezhetett a nép?
- Hol tartották a templomi kellékeket?
  - A 25. oldalon montázst látsz. Felismered-e valamelyik részletet? Nevezd meg! Oszd meg a felismerésedet másokkal is!
  - Milyen a ti templomotok? Mondjátok el!
  - Miért van szükségünk a templomainkra?
  - Te miért szeretsz templomba járni?

2. Szövegelemzés

- Ki volt Dávid király? Ki volt az ő fia? Milyen feladatot bízott az apa a fiára?
- Miről volt híres Salamon király?
- Miért akart templomot építeni? Miért lehetett ezt a feladatot elvégezni? Miből épült fel a templom?
- Meddig épült Salamon király által építtetett templom? Miért tartott ennyi ideig?
- Milyen részei voltak a templomnak?
- Hol tartották a frigyládát? (Mit jelent a frigyláda?)
- Hol tartották a menórát?
- Ki mehetett be a Szentek Szentjébe?
- Hol gyülekezett a nép?
- Amikor kész lett a templom, ünnepséget tartottak. Mit mondott Salamon király ekkor?
- Miért mondta: „Áldott az Úr, aki nyugalmat adott népének...”?
- Amikor imádkozol, tudsz-e nyugalomban, csendességben lenni? Hogyan sikerül?
- A hét melyik napján tartjuk a nyugalom napját?
- Miért kell megszentelni a nyugalom napját? Mit jelent „megszentelni” ezt a napot?
- Te hogyan szenteled meg a nyugalom napját?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

„Emlékezz meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt!” (2Móz 20,8)

- A nyugalom napja számunkra a vasárnap. Hogyan töltötted az elmúlt vasárnapot?
- Miért tartjuk a templomunkat szent helynek, Isten házának?

Alakzatfotók:

Kiscsoportokban készítsenek alakzatokat az ujjjaikból a gyerekek. Fotózzák le.

Javasolt alakzatok (tankönyv képeit vehetjük kiindulásként):

- templom
- torony
- gyertya

(Eredeti ötlet: <http://kateteka.hu/04-csillagalakzatok/>)

A kész fotókat ki is lehet nyomtatni.

Feldolgozáshoz:

Istentiszteletre járó gyerekek körében: Elevenítsük fel, hogyan imádkozunk az istentisztelet előtt és után! Beszéljük meg, mit jelentenek ezek az imádságok!

Drámapedagógiai ötlet: Térépítés

Padok, székek stb. segítségével építsük fel Salamon templomának alaprajzát. Használjuk fel hozzá a bibliai leírást és/vagy képeket róla. (Figyeljünk oda, hogy az első templomot ábrázolják, ne a későbbieket!). Ha kész, „járjuk be”, mondjunk pár szót arról, hogy az adott helyen milyen dolgok voltak, milyen célt szolgáltak. (Akár szorgalmi feladatként is ki lehet adni, egy-egy részt valakinek, hogy otthon nézzen utána.)

Alternatív: ehelyett/később felépíthetjük a gyülekezetünk templomának alaprajzát is, a személyes emlékek mellett fényképek vagy tervrajzok is segíthetnek, ez esetben ezt be kell előre szereznünk. (Vagy használhatjuk a Google Maps/Streetview képeit is.)

Házi feladathoz:

Önreflexiót segítő projekt-feladat: Kérjük meg a tanulókat, hogy két héten át vezessenek naplót arról, hogyan találkoztak Istennel. A letelt idő után kérdezzünk rá, kinek hogyan sikerült, s aki igényli, arra szánjunk időt, hogy személyesen beszélgessünk vele a napló tapasztalatairól.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv (RÉ21): 119. zsoltár 66. 68. versei: Felfohászodom gyakran
Református Énekeskönyv (RÉ21): 314. dicséret 5. verse: Hat nap minden dolgodat
Szabadíts meg (+BS)